

nden zal gezet
(Hand. 2, 34,

voor den Jood-
: „deze — n.l.
steen, die van
een hoofd des

eiging van dien
n komt om zijn
n wij hem met
sterken in het
aan Zijn eigen
a knecht in den
an het woeden
a Zijn Gezalfde:
tegen Uw heil-
t, beiden Hero-
nen en de vol-

de Schriften?
re Christus om
rheid. Vandaar
h, hun onverz-
t onder de voe-
aarheid.

diep verval der
ie der waarheid
orzaamheid der
n, die niet van
matie brachten.
van het gebed
g van Zijn apos-
let alleen voor
hun woord in
k.

bed van Chris-
n vasten grond
rechtvaardiging
en brief aan de
ard.

bed van Chris-
Cock ontdekte
in Christus, de
zing, gelijk die
k beleden werd.
verhoorde gebed
onze dagen ons
an in de waar-
te en sacramen-
ig Koningschap
werden zij des-
zulken, die zich
nde van het be-
erij in de Kerk.
orde gebed van
ork in de waar-
wanneer b.v. de
y-houden met de
e aplogonen-bibli-
atigt, dat alleen
t toekwam.

t en den inhoud
he relativering
van pilaar en
prek-voerend-ge-
„ja” tot „neen”,
rmatie 24, 134),
verhoorde gebed
Zijn Kerk in de
nodaal-gebonden-
op grond waar-
roeping van den
heeft bediend,
welt en die dus-
er eigen ambts-
en, die zij voor
n des HEEREN
enige uiting van
en als ambts-

Want de Kerk
waarheid pilaar
is verhoord. En
lijk van een in-
kerk bedekt, van
ns wel te denken
de Schrift ook

er de verharding
verkrachting bij
ingen ten huize
n, over broeders
de leugenpropa-
n vertroosten de
vergadering van
die in het Woord
a, een vastheid,
ewegen zijn, om-
bewaard worden
inden Zoon. De
J.B., art. 26).

in Diens vol-
ons openbaart.
J. GROEN.

VERHEERLIJING VAN DE VRIJMAKING? (I)

Onlangs kreeg ik ongevraagd inzage van een correspondentie, die mij niet rechtstreeks aanging, doch me als kerklid wel interesseerde. Omdat ik vermoedde, dat ook anderen wel eens gaarne hun gedachten zouden laten gaan over de in bedoelde correspondentie aangeraakte onderwerpen, vroeg ik of het goed was dat ik — met volkomen terzijdestelling van persoons- of plaatsaanduiding — in ons blad er eenige opmerkingen aan zou verbinden. Het werd toegestaan. Ik breng dus eenige veranderingen aan, en laat hier en daar iets weg; maar geef voortzakelijk weer, wat hij, die de correspondentie opende, te zeggen had. Hier volgt dan allereerst zijn stuk in mijn vrije reproductie:

Het heeft weinig nut U uit te leggen waarom de verheerlijking van de Vrijmaking mij tegenstaat. Al dat verheerlijken van de Vrijmaking ademt m.i. een mystiek, even ongezond en onschriftuurlijk, als die waartegen terecht vaak in onze kerken wordt opgekomen. Het zegt mij ook niets, of in de vrijmaking „iemand oogen zijn geopend”, of hij „blijde ontroering” heeft gevoeld en nog voelt.

Ik zelf „gevoel” een en ander heel anders. Maar op dit plan is geen discussie mogelijk. Eigenlijk is dit het, wat sommigen noopte, om „uit het ambt der geloovigen” te ageeren; want het heeft geen zin meer om „den kerkelijken weg” te volgen in een kerk en kerken, die menscheijk handelen vereenzelvigen met Christus' verlossingswerk en hierover dus geen critiek uit Gods Woord meer mogelijk achten.

Dan kan men niet spreken over wat ons gescheiden heeft en houdt, immers God heeft ons gescheiden en men zou met een variant kunnen zeggen „wat God gescheiden heeft, hereenige de mensch niet”.

Hier is m.i. eenzijdige sprake van een gebrek aan geloof van wat God kan doen en anderzijds een angst voor eigen vermeend geloofsinzicht.

Anderzijds ben ik van oordeel, hetgeen ik U ter voorkoming van misverstand mededeel, dat bovenbedoelden, die „uit het ambt der geloovigen begonnen te ageeren”, hunnerzijds te weinig geloof hebben in hetgeen God nog in onze kerken kan doen, hoewel ik hun wanhoop versta, nu het zich laat aanzien, dat binnenkort geen ambt meer zal openstaan voor hen, die evenzoo denken als zij en intusschen de besluiten van bijna alle kerken daar liggen en de „pers” eenzelfde geluid laat hooren.

Maar erger vind ik het, als iemand degenen, die heengingen zou typeeren als zulken, die bijkens hun eigen woorden, zelve niet meer aanvaarden, dat onze Kerk recht van bestaan heeft en zich dus in feite reeds van die Kerk hebben losgemaakt.

Wie zoo iets „constateert”, zegt daarna, dat de broeders zich in feite van de kerk hebben losgemaakt. Deze „constateering” evenwel is in strijd met de feiten. Het is een „constateering” die geheel op één lijn staat met de „constateeringen” van ds Kakes te Bedum over de Hoekstra c.s. met de „constateeringen” van de Synodale kerken over de kerk van Bergschenhoek, de geschorsten en afgezetten en allen die zich vrijgemaakt hadden van de Synodale besluiten, en ook geheel op één lijn met de „constateeringen” van onze zijde over degenen die zich niet vrijgemaakt hebben.

Deze „constateering” ontslaat de ambtsdragers van tucht.

Prof. Rutgers schreef hierover reeds: „Het is een gemakkelijk middel om van instig broeders af te komen, doch in flagranten strijd met het Geref. Kerkrecht.”

Als zulke broeders zich hereenigen met de Synodale broeders kunnen zij terecht een beroep er op doen, dat men ze te voren reeds had losgelaten.

Men kan in onze pers wel lezen uittalingen als deze: „Niet de formule van ds Bos is leer van de (synodale) kerken geworden, dat was en is gebleven de Vervangingsformule en de formule van ds Bos mag nooit anders gelezen worden dan in den zin van de Vervangingsformule”.

Maar dit is toch precies andersom dan in feite het geval is?

Immers de formule van ds Bos is in overeenstemming met de Vervangingsformule verklaard.

Dit beteekent dus, dat de Vervangingsformule gelezen mag worden in den zin van de formule van ds Bos en niet andersom.

Men kan onder ons hooren verzekeren, dat (bij de synodalen) blindheid is de leer die ons rooft de zekerheid omtrent de vraag of wij wel zijn in het Verbond. Maar dit is weer onjuist; immers in de formule van ds Bos staat duidelijk, dat wij en al onze kinderen in het Verbond zijn.

Verder kan men onder ons hooren beweren:

„In den strijd van de Vrijmaking hebben wij gezegd: Een besluit van een meerdere vergadering wordt eerst vast en bondig door ratificatie van den Kerkeraad”.

Dat is toch beslist onjuist. Dat is immers in flagranten strijd met de duidelijke woorden van art. 31 K.O.

U maakt van „vast en bondig tenzij bewezen worde enz.”: „niet vast en bondig totdat de kerkeraad ratificeert”.

En dan hebben wij bij de Vrijmaking altijd gezegd, dat de Synodes van „vast en bondig tenzij bewezen worde” maken: „vast en bondig totdat in beroep bewezen worde”.

Ik kan het niet anders zien: zulk redeneeren is een bewijs van een „doorslaande” reformatie die zooveel in onze kerken afschrikt en bedroeft.

Constatering op constatering, van „verval” tot „gevallenen”, van „dwaling” tot „ketterij”.

Men maakt het gemakkelijk, om op de wijze van zulke redeneering precies hetzelfde over de Vrijmaking en de Vrijgemaakte kerk te redeneeren.

Bijvoorbeeld zoo:

De groote betekenis van den synodalen strijd hebben wij in 5½ jaar steeds beter leeren zien.

De vrijmaking was geen op zichzelf staand ding, daar-

in is aan het licht getreden het verval bij degenen die zich later vrijgemaakt hebben enz.; met dit verschil, dat in plaats van straffe van schorsing of afzetting moet komen: „constateering van losmaking van de Kerk” (de wering uit het ambt is reeds vele malen geschied).

De schuld die men verklaart te hebben moeten betyden voor God en menschen ben ik nog nergens tegen gekomen.

Herhaaldelijk hoort men bij ons klachten als deze:

„Men noodigde tot samenspreking, maar bleef ons daarbij zien als zulken, die ten onrechte zich hadden vrijgemaakt, als zulken, die het lichaam des Heeren hadden gescheurd”.

Maar hebben wie zoo spreken de Synodalen ooit anders gezien? Dit verwijt treft eerstgenoemden veel meer dan laatstgenoemden. Zij zijn bereid te spreken over alles wat gescheiden heeft en houdt.

Willen wie zoo spreken over de synodalen nog wel spreken met hen over hun zonden? Men hoort wel eens zeggen: „Dat wie vuil is nog vuiler worde”, „verwerp een ketterisch mensch na de eerste en tweede vermaning”.

Ziet U, met al deze dingen heb ik „moeite”. Gaarne ben ik bereid mij te laten voorlichten.

Tot zoover — na wegwerking van plaatselijke bijzonderheden — de door ons gelezen brief.

We willen graag er enkele opmerkingen aan verbinden.

De eerste zal de kwestie raken van de „verheerlijking der vrijmaking”. Die staat den schrijver tegen.

Nu, mij ook. En, ik vermoed, degenen, die door schrijver worden aangesproken, eveneens.

Want vrijmaking is geen pleziertje, doch een opgedrongen daad van neen zeggen tegen een brutalen eisch om ja te zeggen. Zij is dus een enkele acte van gehoorzaamheid door overigens met alle boosheden behepte menschen. En net zoo min als men een verheerlijking b.v. van een bepaalde eigen bekeeringsacte aandurft, net zoo min verheerlijkt men de vrijmaking. Die was óók zoo'n bekeeringsacte. Net zoo min als de Samaritaan, die den door priesters voorbijgegaan geplunderden zieken man zijn daad van naasten-erkenning verheerlijkte, net zoo min als Luther zijn „ik kan niet anders” (met respect voor historiografen, als 't niet gebeurd mocht zijn) verheerlijkte, net zoo min als Petrus, die man tegen wien men 'n heele fluistercampagne zou kunnen beginnen, zijn „neen” tegen Kajafas verheerlijkte, net zoo min zal iemand de vrijmaking verheerlijken.

Misschien komt het pure denkbeeld van verheerlijking der vrijmaking hiervan, dat men zich niet meer indenkt, wat vrijmaking eigenlijk was. 't Was eigenlijk niets bijzonders. Een synode stelde aan iemand vijf vragen. Te beantwoorden met „ja” of „neen”. Niet-antwoorden zou worden aangemerkt als schuld. Verkeerd antwoorden natuurlijk ook. Want het was de Heere God, die de vragen stelde, zoo beweerde de synode. De Heere eischte: ja. Vijf keer. Alleen dat ja was heiligmaking. „Neen” beteekende verharding in een reeds geconstateerd gruwelijk kwaad. Aldus de vragende, met profetisch gezag bekleede synode.

De man, om wien het toen ging, had al zijn best gedaan, die vragenstellerij aan de vragers uit het hoofd te praten. Hij had publiek geadviseerd: menschen, wees nou eens kalm, en heb nu eens wat geduld en pers die kandidaten niet om bij het kerkelijk examen te verklaren dat Greijdanus den kop kwijt is, want heusch, dat is hij niet. Wacht tot na den oorlog. Maar de synode wou niet luisteren. Daar kwamen de vijf vragen. Ja of neen: de Heere vordert „ja”.

Toen moest die man antwoorden naar zijn beste weten. Stel, dat hij het anders deed, — 't kon geen opwelling zijn, want de synode gunde hem veertien dagen bedenktijd — stel, dat hij het niet naar zijn beste weten deed, dan zou hij aan zijn zondenregister een zeer zware hebben toegevoegd. En anderen hebben dóen zondigen, want ze keken allemaal toe, wat hij zeggen zou. En deed hij 't verkeerd, ze zouden hem moeten beschuldigen van mede-invoering van valsche normen.

Toen zei die man precies, wat hij ervan dacht. Hij zei: neen. Want „ja” leek hem slecht.

En daarna zeiden ze: dan wil de Heere niet, dat u ooit meer „leert” in de kerk. Hij wil het ook niet van wie er net zoo over denkt als u. U bent gestaan door den Heere God om deze redenen. Want iets anders is nooit met geen enkel woord ook maar aangeraakt. Uw geval is publiek en beslissend voor heel de kerkelijke samenleving.

En toen zei hij: om deze door u aangevoerde redenen wordt niemand door den Heere gestaan. En dus blijft ik dienen. Gelijk ook anderen met allemaal weer andere levensgeschiedenissen, met ander karakter, en ander temperament, bleven dienen. Ze pakten hun ransel weer op en liepen verder.

Zoo iets verheerlijkt men niet.

Maar omdat er nog wel wat meer te vertellen is, hopen we volgende week verder te gaan.

Want nú komen immers de dingen zóó te staan: de synode zegt: verheerlijk God in mijn eischen van een ja. En de ander zegt: verheerlijk God door het spreken van dit afgeperste neen. Nu moet ieder kiezen. Iets anders dan glorieeren!

Ware of valsche synagoge

Heel wat menschen worden kwaad, als ge tot hen zegt: uw kerk is een valsche kerk. Of: ze is een synagoge. Ze meenen, dat daarmee een zeer hard oordeel geveld is over de personen der als „valsche” betitelde vergadering.

Misschien zouden die menschen niet kwaad worden, als hun tegensprekers verklaarden: mijn kerk is de ware synagoge. Allicht gnuifden ze in zoo'n geval zelfs van een beetje binnenpret.

Ze zouden repliceren: Zeker, meneer, uw gezelschap is een „synagoge” — dat is een ongunstig woord. Maar mijn kerk is een „ecclesia”, — dat is een gunstig, vriendelijk woord.

Maar als op deze manier de vrede geteekend zou worden, dan bleek toch het spreekwoord toepasselijk van de gauw gevulde kinderhand.

Immers: „synagoge” kán gunstige, en „ecclesia” kán ongunstige betekenis hebben. „Ecclesia” toch wordt wel vaak vertaald door kerk, maar kan ook beteekenen: vergadering, gezelschap.

De Schotsche Belijdenis (1560), art. 18, verzekert, dat Satan altijd zijn best gedaan heeft, om de pestilente synagoge te voorzien van den naam der ware kerk (of: vergadering; er staat ecclesia). Zij wil dan ook de ware „ecclesia” van de onzuivere „synagoge” door vaste en duidelijke kenteekenen zien onderscheiden worden. De eene is bruid, de andere hoer.

Nu, nu, zegt u, daar is dus „ecclesia” blijkbaar gunstig, en „synagoge” ongunstig bedoeld. En verder denkt u: die Schotten zijn extremisten, en ze zwendelen met woorden, en van dik hout zagen ze absolutisten-planken. Maar de Schotten zeggen meteen: blijf kalm, wij zien, dat u kwaad wordt om dat woord „hoer”? En u denkt, dat wij haar in geen geval „ecclesia” noemen? Lees dan even verder: die „hoer”, die eerst „synagoge” heette, wordt nu meteen „ecclesia” genoemd. Onmiddellijk daarna „Ecclesiam impiorum”. Dat beteekent: vergadering van menschen, die in de publieke normatieve vergadering niet handelen naar de door den Wetgever gestelde normen. Als voorbeeld noemt de Schotsche Belijdenis b.v. heel de „ordo”, heel de klasse, van de Joodsche priesters. De „godvruchtige” mannen, en vrouwen, die óp, en ook nog wel na, den Pinksterdag in Handelingen genoemd worden, krijgen dan individueel een respectvollen naam, maar de „Schof” zou toch zeggen: en toch zitten ze nog onder „de hoer”, en zij zijn nog in de valsche synagoge, of valsche ecclesia, of valsche vergadering; en daarom moeten ze daar onder vandaan gehaald worden. Er zijn wel exegeten (anderen betwisten het), die b.v. (in 2 Tim. 1:5) Timotheus' moeder en grootmoeder geloovigen genoemd achten. óók toen ze nog waren onder de valsche ecclesia of synagoge van de joodsche priesterkaste. Dat die exegeten zoo iets kunnen denken, bewijst, dat de zin: „u bent onder de hoer” (de „valsche ecclesia”) nog heelemaal niet beteekent: „u zult niet zalig kunnen worden”, of „u bent een ongeloofige”. Het beteekent wel: „u moet daar vandaan”, want bij u is de vergadering niet naar goede normen geregeld; en als u daar blijft, dan is u mede voor de toepassing van die onjuiste normen verantwoordelijk. De Schotsche Belijdenis noemt Kains gezelschap, en Jeruzalem, en de schriftgeleerden en Farizeeën, en de priestersgemeenschappen allemaal „ecclesiae” (meervoud van ecclesia). Alleen maar: ze waren óf nimmer, of na eenigen tijd niet (niet meer) vergaderingen van God. Want God ging een anderen kant op. Kain was met Abel geboren in de kerk; maar toen Kain eigenwillig ging vergaderen, ging de Heere den weg van Seth op. Nicodemus was een man, dien wij allen respecteerden: maar hij moest toch beleven, dat God na Pinksteren publiek een anderen weg insloeg: Hij vergaderde voortaan onder „die visschers”, en onder een „gedrosten” leerling van Gamaliël (wij spreken in diens taal).

Hoe lang moet het nog duren, eer die geprikkelde en wat onnoozele „Kip-ik-heb-je”-ruzie ophoudt, die de menschen tegen elkaar laat uitvaren, alleen reeds om het woord ware of valsche ecclesia (vergadering)? De Westminster Confessie (lang niet gereformeerd inzake de kerkleer), beweert, dat sommige (!) van de zuiverste kerken onder den hemel zoozeer kunnen gedegeneerd worden, dat zij ván kerken-van-Christus verworpen tót synagogen-van-Satan.

Sommigen meenen, dat het al heel wat winst opleveren zou, als we, met vermindering van den naren en „hatelijken” term „valsche” ecclesia, voortaan zouden spreken van „dwalende kerk”. Maar de Anglicaansche Artikelen constateeren (1552, art. 20), dat de kerk van Jeruzalem heeft gedwaald, en die van Antiochië, en die van Alexandrië, en ook alzoó die van Rome. Niettemin wordt in vrijwel alle confessies van deze familie de roomsche kerk ook valsche kerk genoemd.

Moet men nu niet erkennen, dat de naam „valsche kerk” identiek is met „valsche vergadering”, en dat dit zeggen wil: een vergadering, die de geloovigen wil bijbrengen, en -houden op aan de vergaderingswet ontrouwe normen?

K. S.

